

Додаток 1
до Методичних рекомендацій щодо
мінімізації корупціогенних факторів
при розробці проєктів нормативно-
правових актів у Міністерстві розвитку
громад та територій України
(пункт 5 розділу IV)

**Рекомендовані превентивні дії
працівників Мінрозвитку з недопущення корупціогенних факторів у
проєктах нормативно-правових актів**

1. Працівникам Мінрозвитку перед початком роботи над текстом проєкту нормативно-правового акта рекомендується:

1) проаналізувати майбутню та дотичні до неї сфери регулювання на предмет уже існуючих корупціогенних факторів, виявлених в аналітичних дослідженнях, у тому числі Національного агентства, громадських антикорупційних експертизах тощо з урахуванням пункту 7 розділу III Методичних рекомендацій Мінрозвитку;

2) проаналізувати Антикорупційну програму Мінрозвитку;

3) з урахуванням пунктів 1 – 2 розділу III Методичних рекомендацій Мінрозвитку обрати основний офіційний методичний документ залежно від майбутнього суб'єкта антикорупційної експертизи;

4) розглянути можливість пошуку інших методичних документів з виявлення корупціогенних факторів;

5) врахувати уже виявлені раніше, а також типові корупціогенні фактори, як приклади, яких слід оминати при розробці подібного нормативно-правового регулювання;

6) визначити конкретні мету та цілі, які мають бути досягнуті нормативно-правовим регулюванням, орієнтовний зміст нормативно-правового акта та порівняти його із актами вищої юридичної сили;

7) ініціювати створення робочої групи, здійснить неупереджені консультації з зацікавленими сторонами, громадськістю, працівниками структурних підрозділів Мінрозвитку, дотичними до майбутньої сфери регулювання.

2. Працівникам Мінрозвитку після завершення роботи над проєктом нормативно-правового акта варто перевірити:

1) чи досягнуті раніше визначені мета та цілі нормативно-правового регулювання;

2) чи відповідає проєкт нормативно-правового акта запланованому змісту, чи не створюється додаткове, не обумовлене об'єктивними причинами регулювання;

3) чи передбачає розроблений проєкт нормативно-правового акта надання дискреційних повноважень органам державної влади, органам місцевого самоврядування та особам, уповноваженим на виконання їх функцій.

Якщо так – оцінити, чи ці повноваження справді потрібні та чи не існує альтернативи, яка не потребуватиме дискреційних повноважень.

Якщо потреба підтверджується, потрібно належно її обґрунтувати: пояснити значення дискреційних повноважень і яким чином вони слугують цілям нормативно-правового регулювання.

Необхідно закласти запобіжники від зловживань: установити вичерпні та вимірювані критерії вибору варіанту дій і перелік підстав для ухвалення рішень.

Також потрібно чітко окреслити межі дискреції та, за можливості, відповідальність за їх порушення, та передбачити процедури перевірки й контролю за застосуванням таких повноважень.

Варто уникати оціночних формулювань та конструкцій, що допускають довільне тлумачення;

4) чи не передбачені у проєкті нормативно-правового акта повноваження різних суб'єктів владних повноважень; чи не створюються допоміжні колегіальні органи, які дублюють процеси прийняття одного і того самого рішення; чи не надаються повноваження, яке фактично уже реалізуються у межах іншої процедури.

Якщо так, потрібно чітко розподілити повноваження між різними суб'єктами, переоцінити необхідність існування допоміжного колегіального органу, розглянути повноваження, які уже реалізуються у процедурах, дотичних до предмету регулювання нормативно-правового акта.

5) чи передбачає проєкт нормативно-правового акта подальше врегулювання на рівні підзаконних актів (інших підзаконних актів).

Якщо так – оцінити, чи відповідає це статті 92 Конституції України та Законам України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про адміністративні послуги», «Про ліцензування видів господарської діяльності»,

тощо; чи не виходить потенційний підзаконний акт, передбачений нормативно-правовим актом, що розробляється, за межі предмета регулювання останнього або акта вищої юридичної сили.

Важливо уникати делегування розробки підзаконних нормативно-правових актів, що можуть виходити за межі деталізації акта вищої юридичної сили, охоплювати істотні питання державної політики, стосуватися визначення прав та обов'язків, підстав обмеження прав, ключових критеріїв прийняття рішень.

Доцільно визначити рамки для потенційного підзаконного регулювання: принципи, межі, мінімальні обов'язкові вимоги та ключові елементи змісту, які підзаконний акт має відтворити і не може змінювати;

6) чи не допущена нечіткість публічних процедур, чи є вони зрозумілими і передбачуваними, чи послідовно та повно зафіксовані права та обов'язки фізичних та юридичних осіб;

7) чи не створюються перешкоди для отримувача адміністративної послуги.

Необхідно оцінити проєкт нормативно-правового акта на відповідність таким критеріям:

мінімізація прямих контактів між надавачем і отримувачем послуги;

за можливості застосування електронної форми подання та опрацювання документів (у т.ч. подача заяв, відстеження статусу, отримання результату);

встановлення вичерпного і чіткого переліку документів та умов, необхідних для одержання послуги; відсутність у надавача послуги права змінювати цей перелік;

використання принципу одноразового подання: відомості, що містяться в державних реєстрах не вимагаються;

визначення граничних строків надання послуг, розгляду заяв, усунення недоліків і прийняття рішень;

8) чи обґрунтоване встановлення пільг, преференцій, винятків для окремих осіб чи груп осіб та чи не призводить воно до дискримінації;

9) чи забезпечує проєкт нормативно-правового акта прозорість процедур та можливість громадськості безперешкодно ознайомлюватися з їхнім результатом;

10) чи не зменшується уже існуюча можливість громадськості брати участь у процедурі, слідкувати за її дотриманням чи ознайомлюватися з її результатом.

6. Працівникам Мінрозвитку після завершення роботи над проєктом нормативно-правового акта також рекомендується надати його на ознайомлення

особам, права та інтереси зачіпатиме нормативно-правовий акт (зацікавленим сторонам). Це можуть бути профільні організації, об'єднання, асоціації, профспілки чи окремі фізичні або юридичні особи, які не брали участі в його розробленні.

7. Працівникам Мінрозвитку слід усвідомлювати, що якісне опрацювання проєкту нормативно-правового разом із юридичною службою Мінрозвитку та уповноваженим підрозділом з питань запобігання та виявлення корупції Мінрозвитку є невід'ємною складовою процесу недопущення у ньому корупційних факторів, пов'язаних із техніко-юридичними недоліками, колізіями, прогалинами у нормативно-правовому регулюванні.
